

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA

NUM 125.

ANY III

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Llibre, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valor al exterior y temuda per sa orsa, recullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga.—Manar y a cobrar, y fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera entredressi. Els empleats de la terra y pocs, actius y intelligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars, tornadas a son esser, obrador d' A ravenos de la ciencia y planter de filosofos y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terrer y de las mines els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill legitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; asseguint ab tractes d' una naci6 seria; veure al portenar ab afany de ser estimat y util a la Patria y al obrer Intervindre en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pear, ob enrho tenim lo precís: Forsa, riquesa y intelligencia. Reprí mim el vici del egoisme y exaltém la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LLUIS DOMENECH y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes.	0'50
Fora semestre.	3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 27 Maig de 1905.

La Redacci6 no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diurnenge 28 V després de Pasqua St. Just b. de Urgell y altre Sant Just, cf.—Dilluns 29 Sta. Teodosia mr. y Sant Máxim b.—Dimars 30 St. Fernando rey de Espanya.—Dimecres 31 Ntra. Sra. Reina de tots els Sants y Mare del Amor Herm6s.—Dijous 1 de Juny La Ascensió del Senyor. St. Inecon ab. Divendres 2 Sts. Marcelino, Pere y Erasme, y santo Blandina mrs.—Disapte 3 St. Isac y Sta. Clotilde reyna y el Beato Joan Gran, de la Ordre de St. Joan de Deu.

Les idees d'un rich

III.

Lo tercer medi de distribuir la riquesa, porta, diu el P. Klein al parlar d'En Carnegie, a l'harmonia, a un ideal que no requereix com lo socialisme la destrucci6 de la civilizaci6 y de l'orde actual, sin6 sa evoluci6 regular y pacifica. Y es que en Carnegie, com la majoria del yanquis es un optimista. L'home quant se sent potent quant nota les energies que dintre seu nuan, obté una mena de confianza en si mateix, que diria Emerson, lo gran filosofh nort-americá generadora del optimisme. L'estat actual de cosas no es indubtablement perfecte mes es preferible al antich. The good old times were not good old times.

Si las cosas son tal com son, encara que no siguin tal com deuria ser: que hi farem? Aceptemlas de moment y tractem de millorarlas. Perque que n traurem d'anar retrayent sos defectes o de suspirar per revoluci6ns que per ser massa r6pides no serien durables? Com se veu l'idea no pot ser mes yanki.

En Carnegie coneix l'Evangeli, mes si admira potser mes l'esperit que la lletra. La seva frase de "qui mor rich mor, deshonrat", no es mes que una variació de la "abans, pasará un camell pel pany, d'una clau que un rich per la porta del cel". Mes en Carnegie admet l'estat present, entre altres rahons perque no n trauria res practich de no admetrel, y ab aix6 l'existencia de rics y pobres.

Com concilia dons, lo que es ab lo que deuria ser? L'home poseidor de la riquesa s'ha de considerar "un simple encarregat de negocis de sos germans menos afortunats, posant al servey seu la superioritat de la seva prudencia, de la seva experiencia, de sas aptituds administratives, trevallant per ells millor que ho farien ells mateixos.

De com s'ha d'ajudar als nostres germans ens ho diu també: "L'administrador individual de la riquesa sols te a son carrec als capassos, als que volen

arribar. Los febles de espirít; los gauduls no están baix sa jurisdicci6. Ajudat y Deu t'ajudarà es la base del seu sistema; dels que no s vulguin ajudar es la societat no l'rich qui s' en deu ocupar y al ocuparsen no sol satisfacer sas necessitats sino separarlos dels potents, dels que trevallen, doncs son contacte podria esser desmoralisador.

Al ajudar lo rich als que s vulguin ajudar, ha de ferho de modo que la seva ajuda no pugui fer mal a les iniciatives ni al desenrotll de la individualitat que la rebí.

Fem individualitats fortes y tindrem un estat fort.

Per aix6 les instituci6ns socials se multipliquen y un dia es lo senador Itanford que dona de cop 100 milions pera fundar una universitat en les costes del pacífich, un altre M. Street fundá l'escola de Belles arts; en Vandebild y en Rochefeller paguen altres universitats y en Carnegie cobrix de biblioteques tot lo territori de la Uni6 complint aixís sos desitjos de quant era un pobre aprenent a Pittsburg y anaba cada diurnenge a casa del coronel Anderson que habia posat a sa disposici6 una petita biblioteca de 400 volums.

En un medi social en que la lluyta per l'existencia contribueix a fer patent cada dia la valua de l'activitat individual, los que han arribat s'han de sentir influenciats pel desitj d'arribar, dels homes treballadors y han de procurar felshi planer lo camí posant les energies per ells acumulades al servey dels que n necessiten pera poder enlairarse.

Com hauran pogut veurer mos lectors, la idea de la riquesa que te en Carnegie choca ab les idees repugnants en lo mon; es una visió ex6tica en mitj de la tinta gris del pensament llafí contemporani. Mes quant un reflexiona un xich sobre aquesta trascendental cuestió y sab veure l'evoluci6 que l'mon verifica no pot menos que exclamar:

¿Qui sab?

J. M. TALLADA.

Estimém la Patria

Tothom té dret a la defensa; lo catalanisme es una defensa propia; es lo desitj y aspiraci6 a reintegrar a nostra terra en la plenitud de sos drets y la protesta contra ls que la oprimeixent y l'esclavian. Y no obstant, encara té adversaris dins de casa mateix, del mateixos que tenen obligaci6 de defensarlo; y es que encara hi ha molts inconcients y enneulits. Si, perque ho son els que s deixen dominar pel desitj d'ambici6 y egoismes personals y no saben qu' es el veritable amor patri, doncs que l'adulteren y l'fan semi-heretjé si no satisfan les seus concupiscencies.

Catalanisme es l' amor a tot lo catalá: al individu, familia, regi6; a la llengua, literatura, filosofia, historia, arquitectura; es l' amor al nostre poble, montanyes, rius, costes, viles, a tot lo que constitueix la nostra estimada Catalunya. Y hi ha res en aix6 de profa o demigrant? Els que aixís ho crehent no fan mes que secundar la obra destructora dels polítics, anti-patriotes, que envejosos d'aquet Cel magnific, ahont no s respira mes que patriotisme y restauraci6 y d'ahont veuent venir la restauraci6 veritable, la que no voldrien els explotadors, ens tildan de separatistes, pera que les demés regions germanas de Catalunya no secundin sa obra de regeneraci6. Prou que ho saben qu' els catalanistes no n som de separatistes; mes, a n' ells eis hi convé com el pá que s menjan bescantarnos d' un separatisme absurd, perque saben que l' dia que Catalunya visqui la vida dels ideals catalanistes, ja s haurán acabat los medis de viure a l'esque del poble, al que ara enganyan y explotan ab lo nom de la democracia y de la llibertat.

Avuy que tant necessaria es l'uni6 de tots els catalans per acabar ab lo centralisme que ns aclapará, ab aquets goberns que no mes procuran anar tirant y fer de les seues pera acabar ab Catalunya y ab Espanya; avuy que convindria fer catalanisme, avuy doncs hi ha esperits mes mesquins que nobles, mes indiferents que defensors de sa Patria, que s presentan ab tot l'aire per combatre l'catalanisme: els uns perque l'catalanisme es clerical y reaccionari; altres per una y mil questions mes fonamentades en l' amor propi que en el conveniement d' un ideal.

Lo catalanisme admet a tothom qui estimi a Catalunya y s'aprecie d'honorat; monarquics y republicans que anteposin Catalunya a la monarquia o republica. Perque no poden vindre els catolics? Per ventura no tenen mes Patria que l' Cel y no tenen obligacions de patriotes? Perque no hi poden vindre ls altres? Que no tenen Patria? Si aixís ho crehent pitjor per ells que tampoc son dignes de tenirne.

Catalunya es la nostra Mare y tots ens la havem d'estimar perque hi tenim obligaci6. No estimarla es ser un degenerat, com ho fora qui no estimas a sa Mar.

Estimem a Catalunya que será estimarnos a nosaltres mateixos y treballarem pera ennobli lo nostre y ferlo digne del respecte y l' amor que s mereix.

NAGAYA.

DE RE AGRICOLA

Tanta es la importancia que donam al fem; segons dihem en lo número 123 de la VEU DE LA COMARCA, qu' encara,

de passá per molestos y pesats; creyem de suma utilitat y de gran profit; insisti en dita cuestió, pos estem persuadits, qu' en la comarca de Tortosa; si tant als horts com a la garriga, s'hi tirava l'fem que los cultius necessiten, los amos traurent doble y triple del que trahuen, gastant una mica més; y ls pagesos trevallen lo mateix, o menos, vorien recompensats en major escala los trevalls qu' empleen en lo conreu de les terres.

Y no es que no es veiguen tots los dies y a totes hores; tant los amos com los hortolans; sino qu' una de les principals rahons perque no s posa l'fem que les plantes necessiten, es perque ls amos de les heretats los dolen los diners pera compra l'fem y brossa; y als pagesos, los dol lo temps pera aná a buscarho, com si f6s temps mal empleat.

Eixa conducta qu' observent tant uns com altres; mereix una correcci6 seria; perque tal comportament ensenya, que ls fa falta una de les dos coses; o que no tinen l' enteniment cumplit que no saben contá o no volent. Pareix mentida y (desgraciadament no hu es); que podent cullir y arplegá vuit s'accontenten en quatre, en tant goig que ls fan los diners, y no s fan carrec qu' han de pagá la mateixa contribuci6 tant si cullen poc com si cullen molt, y que la finca; si les plantes son dolentes adquirix un mal nom fent tem6 a tots y es criticada, y més si es d'un propietari ric.

Qualsevol nom mereixent los que observent eixe comportament. Quans horts hi han al terme que tenint més de deu y dotze jornals volent fé dos cullites al any; la d'hivern y la d'estiu en una mica de fem; y tant mica, que pera una cullita tot sola, encara no n'hi ha la mitat del que s'ha de menesté.

Mal camí porten los propietaris rics de Tortosa, perque; per astuvia quatre duros de fem; ne perden dotze; pos encara que vingues una pedregada o una ventada y sen ressentigués la cullita que hi hagués a la terra, ja no trovaria l'atra, perque l'fem casi no s'pért may.

Quina diferencia de plantes entre ls horts del Camar6 dels quatre camins y l' de Marboixá d'allí prop; quina diferencia de blat, de pans, de carabasses y verdura, pos a n' este no li cap lo recapte a casa y te plena l'era de palls grossos; l'atre hort arpleguen tant poca cosa, que dona pena veure un hort com aquell. ¿Pos que ho fa? lo fem y ls abonos minerals o quimics que d'uns anys a esta part hi posa fan lo miracle.

Suposant ja; que per les rahons dites en este y anteriors articles; los amos y pagesos voldrant fé fem y ferlo a la finca per poc qu' es paga; dirém; quatre paraules referents a la manera de guardarlo; pera que no pérdiga del tot les bones condicions que convé tinga l'fem pera aumentá les cullites y doná bons resultats.

Hi han moltes opinions respecte a la

manera que s'ha de conservar 'l fém en pocs gastos. Tothom sap en la comarca; que per regla general; dihem fém, a la barreija de la femta de machos, burros y cavalls incluint la dels tocinos; pòs a la que fan los bous ne dihem bonyiga y a la que fan los cordés y cabres que trafeguen per les montanyes y planes y fan nit per les paridores, ne dihem ayxérrit; perque regularment es aixut pòs no tinent brossa pera posarhi si no 's fenás ó paumeres, y tant es aixi; que 'l poble del Más de Barberans lo solent posá dins de sacs pera baixarlo á Tortosa y vendrel á tant lo quintá; de manera que la barreija de la femta y orins de les cavalleries en brossa de llagúms, pallús, canyóts y en més cantitat brossa del prat de l' Aldea es lo que 'n dihem fém; pòs lo qu' arpleguent, los que van per les cases se 'n dihen bassures, y de bon rato no son tan bones y estimades com lo fém.

La major part dels pagesos ja saben y coneixent quina brossa es milló; perque lo junc marí 'ls agrada més que 'l senill y atres broses, y vant molt bé, pòs lo junc es més porós y s' ampapa milló del suc y de la femta: hi han punts, que perque va escassa la brossa, o perque la práctica los ho ha ensenyat; posen en lloc de brossa, terra prima que molt bé s' ampapa de tot y que renovent suvint per un' altra; tirant y ascampant la que trahuen á la terra qu' han de sembrá. Costum que pareix donaria bon resultat als horts que la terra 's grossa y que 'l soldó no estés molt lluny; per ecsemple; en alguns horts de la partida de Camredo que tinent algun cantó que fa bassa, y la terra bada no podent fé faena quan volen y també pot se per algun racó, de Mianes y la Carrova, que també hi há terra dura pera trevallá. Yo voldria qu' algun propietari ho provés; no, precisament per astuviá lo que val la brossa; sino, que tirada y ascampada la terra lograria dos objectes, que serien femá la terra y ferla de milló temple pera trevallarla en més facilitat; pòs lo soldó després de temps disminuiria la grossó de la terra que tant fá pati 'ls homens y á les besties quant la llauren.

ALQUIA HORTICULTOR.

Comissió Executiva de la Festa Nacional Catalana

Havem rebut la següent comunicació que ab gust á continuació copiém a fi de que sia coneguda la festa nacionalista que per ara se farà á Barcelona y alguns pobles mes, en los que son conegudas las regeneradoras ideyas que han de se lo que salvín á Catalunya si com es de teme, algun dia Espanya se en derroquí.

Reunits la vetlla del 28 de Janer els representants, delegats de todas las Asociacions Autonomistas en Asamblea, acordaren celebrar enguany la primera Festa Nacional Catalana al mati de la diada de Corpus, en remembranse del Corpus de Sang de 1640, nomenant una Comissió Executiva que representés todas las tendencias y modulitats sense excepció del Nacionalisme Catalá.

Per cumplir aytal honrosa comande aquesta Comissió ha celebrat dos sessions en los días 25 de Febrer y 4 de Mars, avent acordat unanimament els següents extrems que per son encarrech tinch l' honor de comunicarvos.

A: Que considerantseels comissionats fidel representació del autonomisme de la terra, prengueren tots sos acorts ab la següent de veures secundats, apoyats y seguits per tots els catalanistas y todas las asociacions y colectivitats; ja que la total finalitat del projecte es realisar una veritable festa de germanon y una brillant manifestació de la forsa y riquesa de matissos que integran el moviment llibertador de nostre Catalunya.

B: Volguent la susdita Comissió esser formada ben á la catalana, determinaré prescindir en el sí de la mateixa de tota Presidencia indicadora sempre d' una superioritat ó distinció que entén no té rahó d' existir en la representació susdita; creant (atenent al major ordre y desenrotlo de la empresa) solsament una Secretaria conferida al delegat de l' Associació de Lectura Catalana, entitat iniciadora de l' idea, que 's tracta de realisar.

C: Se celebrará la solemníssima Festa en lloch que oportunament 's anunciará ab la deguda anticipació, perque vos serviu concorrehi, ajudant á ferla mes gran y esplendent.

D: Serán repartidas á tots els noys pertanyents á las Escuelas Catalanas, Ateneos Obrers Catalans y Orfeons una barretina vermella ab gira negra acompañada d' un llibret quina redacció corre á carrech del eminent escriptor en Joan Maragall. Catarán els susdits noys tots á l' hora un himne alusiu al acte, quina lletra ha sigut encomanada al inspirat poeta En Francesch Matheu y quina música compón el mestre En Lluís Millet.

E: La Comissió Executiva vos encomane tingau á bé al assistir á la festa venir ab la corresponent senyera y ab llurs distintius los socis, procurant, que si per particulars motius no la posehiu encar, proporcionarvosla per la diada, ja que es convenientissim es posi visiblement de relleu la hermosa solidaritat que en actes que afectan á la sobirana idea de Patria ens uneix á tots sens marcarnhi ni un.

F: Foren delegats en nom de la repetida Comissió Executiva els representants de la Unió Catalanista y Associació de Lectura Catalana, Srs. Dr. Martí y Juliá y Frederich Barceló respectivament, perque procurin els fondos necessaris per sufragar el gastos que ocasioni la Festa.

G: Oficiar á todas las colectivitats autonomistas de Catalunya, perque ja que no aquest any, procurin per l' any vinent, en igual fecha y ab idéntica forma, á esser possible organissar sa corresponent festa, en los pobles, vilas y ciutats ahont radiquin á fi de celebrarla tota la Nació Catalana emsemp, esdevenint la diade d' aqueix modo recort del passat y lliadó per l' esdevenir, essent llaç de germanor y amor entre tota la familia catalana.

Oportunament aquesta Secretaria vos anirá comunicant tots els acorts que la nombrada Comissió prengui, tenint la seguritat de vostre adhesió y ferm apoyo.

Per Catalunya, per la prompte consecució de llurs reivindicacions y llibertats.

Visqueu molts anys.
En nom de la C. E.
EL SECRETARI,
Frederich Barceló.

(De l' Associació de Lectura Catalana).

Pels mestres catalans

Dias enreras tingué lloc una sessió important celebrada á Barcelona per 17 associacions pedagógiques y de cultura, pera lograr la consecució de quatre punts importantíssims: construcció d' Escóles municipals moderníssimes á Barcelona, construcció d' una Normal Catalana com cal, que totes les oposicions á Escóles de Catalunya se fassin á Barcelona, y que 'l Govern concedéxi á Barcelona una Normal ab grau superior ab els mateixos drets que la de Madrid.

Deixant apart els dos primers punts, interessantíssims de totes maneres, es precís que es fessin bé tots els catalans y principalment els mes-

tres, en els dos darrers, que tenen pera els que 's dediquen al magisteri y pera 'l pervindre de Catalunya una importancia grandíssima.

Que totes les oposicions á Escóles de Catalunya se celebrin á Barcelona. Are no més les de pocs rals, les de rebutj pòden agafar els nostres mestres. Are les Escóles d' alguns son de Barcelona y altres ciutats y pòbles catalans s' han d' anar á fer á Madrid. Y com que 'ls mestres d' aquí no pòden anar allá á gastar lo que no tenen, resulta que no més mestres madrilenys y castellans concurreixen á n' aquelles oposicions y els de Castella se 'n enduen totes les millors Escóles d' Espanya.

Sempre la postergació dels provincianos. Sempre la carn pels de Madrid y els ossos pels demés. Sempre 'l separatisme madrileny, que considera als demés mestres com á pàries y esclaus. Y res s' ha de dir de les conseqüencies funestes que porta aquésta invasió de madrilenys á les nostres escóles, aquésta educació dels catalans per la forasteralla sens ideals ni amor patri que surt d' aquell cau infecció de la capital.

Lo meteix passa ab lo altre, concessió d' una Normal á Barcelona com la de Madrid. Sols la d' aquésta ciutat pòt dar grau superior. Sols els de grau superior poden ser professors de Normals, inspectors provincials y mestres de les Escóles practiques. Es dir, que sols els madrilenys podran are ensenyar als mestres y inspeccionar l' ensenyansa...

Y els catalans deixats á recó, y les Normes Catalanes plenes de professors castellans que fassin uns mestres ben espanyolistes, ben esquerdat, ben mal pujats...

Aixó s'ha d' acabar. Dissert corporacions s' han reunit á Barcelona y han delegat tres comissions pera acabar ab aquestes vergonyes. Es necessari que tots els mestres s' hi adereixin per la part que 'ls hi toca. Es necessari que tots els bons catalans ho apoyin pera evitar aquesta castellanisacio de les Escóles de la nostra Patria. No dormim.

UN MESTRE.

A la que salta

Sembla qu' en Cobia, el ministre de Marina, té a la barretina fer esquadra.

D' ell diuen qu' es alló de que 'l Govern pensa construir vint acorassats de 13,000 tonelades.

¡Ya son toneladas!
No hi donem fé en aquesta pensada. Creyém no deixa d' esser un dels projectes que 'ls governs espanyols no més els han posat en paper.....

Pero de totes maneres no fora estrany qu' es volgués posar mans á l' obra pera fer un parellot de barcos ab l' escusa de dar feyna a uns quants obrers.

Qu' equival a dir a llenyar unes quantes millonades de les que no n' hem de traure res de profit.

De barcos de guerra no 'n tenim, pero 'ns en sobran.

No tenintne 'ns estalviarem de que fassin l' esgarraf pels nostres ports y una pila de diners llensats en salves de festa ó de..... batalla.

Les millonades que 's vulguin gastar en barcos millor les gastarian protegint l' agricultura ab granjes agricóles y ab camíns vehinals.

Fins foren millor gastats donantlos als

pobres que van á captar, qu' aquets, menjantsels, no serien causa d' altres gastos y més gastos que 'l sostenir els tals barcos ens reportarian.

Un barco de guerra a Espanya es una desgracia qu' en reporta moltes.

Y mes ara que no tenen res que fer; y home (o barco) vagarós, plé de vicis, de desgracies.

Perque ¿qué 'n farém dels barcos? Ferlos passejar?

Com hi ha mon no podem fer altra cosa, ja qu' avuy no tenim Colonies que defensar ni comers d' esportació que protegir ab aquesta mena d' eynes.

Es que si tinguéssim barcos potse forem potencia?

No dirém que no: potencia pera caure més llacs que no 'ns van fer.

Ho tenim demostrat.

Proposém qu' en comptes de gastar quartos en fer barcos se gastin, uns quants no més, en enllestir el pont que tenim aquí Tortosa demunt l' Ebro y després els demés en canalisar els nostres camps.

¡Guay!

Si ¡guay!, doncs ab lo molt que pagém ja ens ho hauriam fet ab els nostres quartos tot aixó y molt més, bon tros més.

TANO.

Quixotisme

El dia 8 de janer del any que som se digué cumpiren tres centuries de la publicació del immortal "Quijote". Allavors gairebé ningun se cuidá de commemorar data tan gloriosa pera les lletres castellanes. La premsa catalana tributá, com callia, son homenatge d' admiració al príncep dels ingénis que tan enamorat estava de Catalunya. Mes la premsa castellana la que mes obligada hi estava, apenes ne fé esment.

Ha passat prop de mitj any del centenari y are es quan l' Espanya oficial s' ha recordat de 'n Cervantes ó millor dit del "Quijote".

¿Y com ha celebrat l' Espanya oficial aquest centenari? Ab actes de fanfarroneria sens cap finalitat práctica y ab processons civiques que han sigut verdaderes moxigangues. Aquest es l' homenatge oficial. Será tan ridicol com vulguin, però no deixa de ser un homenatge ben eloqüent, quelcóm aixís com la riota del tonto al veure que s' mofen d' ell.

L' Espanya oficial encare no les ha capit les lliçons de Cervantes. Continua fént el "Quixot" segons uns ó de Sanxo segons altres. Y menos mal si aixó fes. Lo pitjor es que ha après la lliçon al revés.

A don "Quijote", al menos, en ses esbojarrades empreses el guaven ideals nobles y mires enlairades, y Sancho Panza en mitj de son positivisme grosser y egoisme comodón conservá sempre 'l sentit comú. Els Quixóts y Sanxos d' avuy dia han de generar bon xic.

Han abandonat els ideals nobles y enlairats del Quijote y el sentit práctic de Sancho pera quedar-se solzament ab les fanfarronias del un y el materialisme del altre. Fan el Quixot sols per fer el Quixot, ó be pera arribar a Sanxos.

Aquest es el quixotisme d' avuy. L.

Al "Gran Pensamiento"

L' amic Joan Morcira en un article de valles curtes se condolia, en el número prop-passat, de que aquesta societat fos l' iniciadora d' una corrida de bous ahont la jovenalla tortosina hi aná a lucir sus habilidades en el arte nacional.

Com ell, també me 'n condolic en el més intim de la meua anima, com se n' ha de condoldre tot el que s' aprecie de ser bon patrió.

Les corrides de bous son de lo més reaccionari qu' es pugui pensar. Com ho fora, pel cas, qu' es resussitessin les lluites de gladiadors.

Avuy que tan se predica l' humanitarisme, resulta que es quan s' es més inhumanitari.

Les corrides de bous ho son.
¿Qué nó?
Esperém que 'ns ho demostrin.

En tant dirém als del "Gran Pensamiento", que si els seus "pensaments", no son altres que aquestes iniciatives, el pervindre de Tortosa no 'n pot esperar res d' ells.

A nor ser la seua completa degeneració.

Als joves se 'ls ha d' educar el cor y despertar l' inteligencia. Y aixó, no ab espectacles cafres, sinó humanitaris, d' amor, d' abnegació, d' entusiasme patriótic, dels qu' ensenyan el compliment dels seus debers, avuy com a joves y demá como a ciutadans.

Als joves se 'ls ha d' estimular en aquet compliment. Y aixó els pobles avansats ho fan continuament demant-loshi premis y honors que se solen fér publics en grans festes.

Anar per aqueix camí, fora un gran pensament pels del "Gran Pensamiento".

Pró no hi aniran, per desgracia. Tennen a la massa de les sancs l'educació espanyola, que somnia fer gent despreocupada, lleugera, superficial, doada a fantasies y a esperances d'un "demá", que vingui per art d' encantament.

La "Lotería Nacional", Vetaquí una prova.

Proposém als del "Gran Pensamiento", que la fomentin tant com puguin.

Fomentan "corridos", s'ha de fomentar "loteries."

Com fometant amor patri s'ha de fomentar tot lo qu' es educació, ensenyança, art, treball y vida.

¿No es el mateix el camí del Marroc que l' d' Europa!

UM CATALANÉ

Un recort de Batiste 'l monje

S' havia mort un xiquet

d' uns molt rics del Carré Ample. Van toca a morts moltes hores.

Que 'n van dá de batallades entre la Rufola y Bortes.

pues estes son les campanes que toquen quan un noy mor.

— Qui s' haurá mort preguntaben?

— Es toc d' angel vitat Tona.

— S' ha mort lo noy que va caure

l' atre dia, ¡l meu filllet!

— Quin desconsol pera als pares,

tan regalat que era, mana.

— Ara nols ne queda un atre

de mes menut?

— Si Felipa

un que te comes de catre

mol mal farjat.

— ¿No 'm d, aná

al enterro esta tarde?

— diu que sirá mol lluit

— Tindré qu' anari

— Ales quatre

en surti del cor diu que es.

— Diehu a les Malcarades

— Bueno pos baixarem totes

— Vaiga andosiau hasta 'l batre.

***

Cap allá a les tres y mitja

les voreu baixá a collades

del Garrofé Sta. Clara

San Dominguet y del rastre

totes duen sarracaps

y 'ls brassos van ansenyane

son a vore 'l gran anterro

del Noy aquell que va caure.

Se posen a toca a morts

allá en volta de les quatre

senyal que han surtit del cor

y ja va a comensarse.

***

Ya han punxat als residens (1).

(1) Acte que ans dels anterros se fa, aixó es passar llista als capellans que toca anari, sen diu punxa als residens.

Despues de cantá 'l Laudate

y Lletanias als Claustros

van comensá a desfilarne

los capellans que com sempre

van acompaña al caldver

cantan prime 'l Benedicite.

y en acabarse 'l Laudate

hasta 'l Coll de San Juan

que fan prou, d' allí no passen.

Anaba 'l bon Batistoles

portan la Creu sense manec

(pos als anterros de crio

s' acostuma no portarsen)

davant de tots, desitjan

ya cap a la Seu tornarne

(y aixó que l' anterro aquell

era dels que mes se paguen

pues hi anaba la Capella

que canta un vers palt altre),

cuan vataqui que s' anfunda

que 'l conviden a castanyes

y que no li van de riure

pues son fortes les trompades

que entre cap y coll li arriben

tot barreixat en patades.

Era que Pepa la boija

que com se sap te diades

que li dona per pegá

pessics y tamborinades

a tans quans veu en sotana;

va vindrelí ve agarrarse

aquell dia a Batistoles,

y ja poden figurarse

com me 'l dixaria al pobre;

Manets meus com va anfadarse

quines dents que reganyaba

hasta llagrimes van caure

dels seus ulls, pegaba uns crits.

En una de les trompades

sen va desampellugá.

Separat unes tres passes,

mirantla de fit a fit

li va di tot sofocantse

— ¡¡¡ Veuras jo com t' asclo 'l cap!!!

Y va alsá la Creu en l' aire

pera tirarloy damun.

Gracies que van aguantarmel.

JOAN MOREIRA.

Barcelona Abril 1905.

Retalls

¿Voléu conéixer qui és Moret?

A Madrid s'ha reunit una comissió per tractar de l' abaratiment de las subsistencias; en dita comissió hi há en Moret. Sembla que una de las causas del preu elevat que tenen a Madrid tots els articles és l' encariment del transport per causa de las grans pujadas y baixadas dels carrers.

Donchs l' "estadista" ha resolt el problema.

A Madrid hi há un turonet que no sé com ne diuen, al peu del qual hi passa la vía de circunvalació que uneix las estacions dels ferrocarrils. En Moret proposa que totas las mercaderias s'ian portadas a uns diposits al peu d'aquell turó, pels ferrocarrils, y elevadas al cim per medi de un ascensor. Com desde allí tot vindrá de baixada, el transpor será més comodo y barato...

Si en Moret ho hagués dit devant meu, no més li hauria dit: ¡infli! Y ab la má mitg tancada li hauria fet petar las galatas.

Aquets son els nostres estadistas, els homes de govern...

¿Qué li dirían a un industrial que volgués fer anar una turbina aixecant l' agua ab bomba de vapor, o a un agricultor que fes anar un moli de vent ab un ventilador eléctrich?

Burro ¿oy?

Donchs aquets son els homes que representan l' esperansa d' un millorament en la marxa d'Espanya...

Prenguin nota.

POL.

(De la Veu de Catalunya).

NOTICIAS

Per Sa Santetat lo Papa Pio X ha sigut anomenat Canonge Major d'aquesta Seu, lo Reverent Curat de la mateixa nostre estimat amich Dr. D. Manel Gomez y Camilleri.

La premsa local y la població en massa ha rebut aquet nombrament ab tanta satisfacció que 's pot ben dir que, durant lo dia que 's va sapiguer la nova, per tot arreu no 's parlava de res mes.

Les dots d' il·lustració del nou Prebendat, la seva llarga y honrosa carrera parroquial, lo seu zel y amor als pobres, anavan de boca en boca. Aquet goig, aquesta alegria immensa, apart de les virtuts y cultura del nostre respectable amich, se deu també a les simpaties que té entre 'ls seus feligresos y a la circumstancia d'esser Curat y fill de la diócesis lo nou Canonge Pontifici.

Al felicitar al Dr. Gomez li desitjem molts anys de vida.

El mestre composió En Marquina que ab tans d' amics conta aquí Tortosa, cada dia va conquerint nous avenços en lo camí del art quins li proporcionen gloria y profit doncs les composicions han tingut que ser reproduhides en el teatre fins a 80 vegades y a 26 la que menos.

El divendres va estrenarsen un altre que com les demés també ha obtingut bona acullida per part del public madrileny quin lo nom de Marquina ja es conegut.

Gloria y profit li desitjem y rebí mentrestan nostra enhorabona.

Uns quants socis del Centre Excursionista s' han trasladat a Barcelona pera assistir a la Festa de la Musica Catalana que ha de tení lloc en el Teatre de Novetats demá a les 10 del matí, quina probablement será presidida per l' eminent Mestre Pedrell com a president qu' es del Jurat calificadó del Concurs.

Son ja bastans los alumnes inscrits pera assistir a les classes de solfeig y cant que han de obrirse en el Centre Excursionista com també son diferents los que com a socis protectós y com a mestres s' han ofert pera portá a cap la pensada de la formació de un Orfeo Tortosí. Avant.

Los Germans de les Escoles Cristianes han donat ab poc temps a coneixe lo que valen y lo molt que dominan els metodos de ensenyansa. Per si no era prou la manera rapida ab que han vist plenes les aules ab alumnes de tots los estaments socials atrets pels avenços que cada familia observava en sos fills resultar ja avuy petit l' edifici que ocupan; diumenge per la tarde ab motiu de fer una festa dedicada als estudiants que aqueix any han rebut per primera vegada al SS. Sagrament de la Eucaristia, varen fer una funcioneta de Teatro en la que desde el mes gran al mes petit dels alumnes varen deixá ab la boca plena de mel al public que hi assistí, quin tot admiran al deixebles reconeixien la paciència y el talen educatiu dels mestres.

A tots felicitem coralmen y vulga Deu que per molts anys puguin conreua lo jovent tortosí, ensenyantli los camins de la ciencia en quins caps estremis hi brilla la veritat eterna.

BANYS Y AIGUAS FERRUGINO SAs de Espiuga de Francoli.

Pera asistr al congrés que tindrà lloch a Roma do més vinent, al objecte de crear un institut internacional d' Agricultura, qual iniciativa se deu al Rey d' Italia, ha sigut nomenat pel Govern es-

panyol, D. Ignasi Girona, un dels primers campions de la agricultura catalana,

La regeneració d'Espanya l' han de portar homes com los Srs. Girona Zuleta, Marques de Camps, Soler y March, Guitart, etc. y no la verbositat insubstancial del politichs.

Per fi lo dimats ens regalá lo cel, la tan distijada pluja. L' agua encara que no molt abundant, especialment en algunes partides, ha sigut un bon remendo pera 'ls nostres assedegats camps.

Lo temps sembla segueix decantat a la pluja, y tot fa esperar que Deu Nostre Senyor correspondrá a les manifestacions de fe dels tortosins, vers sa Mare la Verge de l' Aldea.

La línea de vapors establerta entre els ports de Barcelona y Vinaroz que surten tots los dissaptes del primer y els dimecres del segon posa en coneixement del públic que admet pasatjes de tercera classe al preu de cinc pessetes y que a partir del dia 24 d' aquest mes fins a l' 11 del Juny próxim ha establert uns bitllets d' anada y tornada al preu de 7'50 pesetas. Pera mes detalls referents a carga que fá a preus molt economicos els donará D. Severi Guimerá de Vinaroz.

Tota la premsa profesional y 'ls mestres que hi colaboran censuran la injustificada suspensió dels concursos y oposicions pera proveir les escoles.

Actualment hi ha més de 3.000 escoles en aquesta situació y tenint que augmentar aquest número a poc que s' allargui aquest interregne, facilmente se compendrá que l' ensenyansa surt molt perjudicada ab la tardansa en proveir de mestres propietaris les escoles que no 'ls tenen.

La premsa y mestres esmentats demanen al ministre que cessi aquesta situació que perjudica molt a tots.

A Toledo s' ha establert una Associació del Clero de la arxidiócesis, qual fi és amparar y defensar el prestegi dels associats, reclamant ab arreglo a la llei contra els escrits públics que ofenguin als socis o lesionin sos drets.

Els medis que pera conseguir el seu fi ha d' emplear l' Associació son els legals, ja procedint contra 'ls responsables delt escrits ofensius devant dels Tribunals de justicia en la via y forma pertinents, o be obligada a la rectificació de tota falsetat.

Es molt aplausible aquesta idea y digna de esser imitada en totes les diócesis.

Lo fiscal de la Audiencia Territorial ha denunciat lo número extraordinari que La Tralla dedica a commemorar l' aniversari de la República cubana.

Ho sentim.

Hem tingut ocasió de veure alguns exemplars dels sagells ab quins s' han volgut commemorar el ters centenari del Quixot.

Estigueren acertats en no enviarne a provincias: puig haurían posat de manifest una vegada més, el seu mal gust artistic.

Les investigacions que están fent al arxiu de la Catedral de Barcelona els erudits y incansable arxiver y mestre de Capella doctors Mas y Ferrer, en busca d' obres de música religiosa antigua, donan per are resultats ececlentes que pagan sobradament la pena de regirar els immensos feixos de documents aplegats en aquella dependència.

Fins ara s' han trobat multitud de obres de cant litúrgic de diferents épocas, algunes de sabor altament religios.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital: 5.

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Regala una edició monumental
Il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguier

“L'ATLANTIDA”

Surt cada diumenge—Un any Ptos. 30—Mitx any Ptos. 15'50—Tres mesos Ptos. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRESERVATRICE

La més antiga de les companyies franceses contra la acci-
dents Autoritzada per Ro.O de 15 de Abril 1901, de conformi-
tat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del tre-
ball.

DOMICILI SOCIAL

En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS

CAPITAL SOCIAL

CING MIL·LIONS DE FRANCS

Seguros individuals, col·lectius, de carros coxes, caballeries y
accidents de tercer a primes reduïdes.

Agent general en Tortosa—Vinaroz, y sas respectives comar-
cas:

JOAN ESTEVE

Gran fabrica de terrisseria y objectes refractaris

de

D. JOSEPH CERVERA

DESPATX Y FABRICA: Arrabal de Caputxans (Tortosa)

Se encarrega la casa de tota classe de treballs y objectes re-
fractaris tals com maqns, forns, tobots, forns y gresols, pera fabri-
cas de gas, de sulfur carbó, de blanc de zine, refinació de
solres y demés industries.

També s' dedica a la construcció de forns y gresols pera la
fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera
fer bugada, planxar y cuinar.

Disponible

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' hivern

Confecció esmerada pera ls que tenen los peus
delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plasas de la Seu y Arc del Rumen

TORTOSA

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina
Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vi es (traduits de la llengua castellana a
la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de ortosa l' any 1817 per
ordre del Illustre Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pesse-
tas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticias de tot quant s' ha publicat y vá publicantse en
llengua catalana en particular las obras de quinas se' n ha ocupat la Veu en sas co-
lumnas.

Joseph M. Cartos Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeo-
pata de Barcelona.

Plassa de la Constitució 7-1.—(cantonada de la
travesia del Angel) TORTOSA.

DISPONIBLE

Horas d' arribada y surtida de trens Coches corren, Ordinarios y Recants d' aquet Ter-
rosa.

	Arriba	Surt	Classe
De Valencia corren	2h 10	2h 27	1. 2. 3.
De Valencia curt.	6h 39	6h 56	3.
Tardo			
De Valencia expre.	16h	16 h 05	1. 2.
Mati			
De Barcelona corren	1h 50	2h 11	1. 2. 3.
Tardo			
De Barcelona expre.	13h 16	13h 21	1. 2.
De Tarragona curt.	20h 37	21h 02	3.

Coches y Ordinarios

	Arriba	Surt
Hostal del Pont.—De la Cenia diari.	8h tarde	2h. tarte
• Arnes dilluns y dimecres y divendres.	8h. mt	3h. tarte
• Anaza diari.	8h. mt	2h. tarte
• n Gandesa correu diari.	4h. mt	4h. tarte
Hostal del Sol.—De la Cenia diari.	8h. mt	2h. tarte
• Gandesa diari.	6h. mt	2h. tarte
• Fresneda dilluns y dijous.	8h. mt	3h. tarte
• Vall de robes.	8h. mt	3h. tarte
• Santa Barbara diari.	8h. mt	2h. tarte
• Corbera dilluns y dijous.	4h. mt	6h. tarte
Hostal del Paredó.—Morella dilluns y dijous.	3h. tarte	6h. tarte
• Godall diari.	8h. ta.	3h. tarte
• Aldover.	8h. mt	2h. tarte
Hostal de la Lliana.—De Xerta diari.	8h. mt	2h. tarte
• Galera.	8h. mt	2h. tarte
• Mas de Barberans diari.	8h. mt.	2h. tarte
Hostal de la Granvia.—Perelló dilluns y divendres.	6h. mt.	10h. mt.
Hostal de Abril.—Tivenys diari (dos ordinaris).	10h. mt.	2h. tarte
• Prat de Compte dijous.	4h. ta.	10h. ma.

Tots los dies encarrega pera Barcelona ab los trens expresos
—Andreu Canyellas y J. quatre cantons casa Calduc (coura)

BANS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE

ESPLUGA DE FRANCOLI

A lo minus de Poblet: estació del F. C. de Lleida a Reus y Tarro-
na Balneario de 1.º ordre a carrec dels propietaris, nous, Seyvey de
fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amoblats y b
cuyna, pera familias. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Seyvey de
carruajes de n Palau y Jardis.

Aquestes aigues ferruginosas no tenen rival pera regularisar las
epocas menstruales y pera curar l' anemia, neurastenia, clorosis, es-
crofulas, linfatisme, atispeptias atonicas, histerisme convalescencias
etcetera.

Perá llegar xalets y demanar informes: a Barcelona: Plassa Cata-
lunya 4, 1.º 1.º y 4.º Espluga Sres. Civit germans Administradors del
balneari.

DISPONIBLE